

Posudek diplomové práce

Alice Končinská: Indikátory GUR. Návrh modelu a sady indikátorů gramotnosti k udržitelnému rozvoji dospělé populace v ČR

Diplomová práce má 161 stran textu (bez příloh). Seznam literatury je velmi pečlivě zpracován a je členěn na přednášky (uvedeny 2), odbornou literaturu (celkem 36 citací), koncepční a strategické dokumenty (32 zdrojů), webové stránky (7 zdrojů), použité výzkumy (42 citací) a citované zákony (1). Práce je přehledně členěna do 6 kapitol a 6 příloh. Práci je možné členit (a číst) taktéž z hlediska rozsáhlé teoretické části (rešerše, analýza, syntéza do podoby vlastního modelu) a praktické části (vytvoření sady indikátorů a jejich metodických listů).

Diplomová práce se týká nesnadného a přitom důležitého problému – dokážeme objektivně hodnotit gramotnost k udržitelnému rozvoji dospělé populace v ČR (GUR)? Lze sestavit komplexní model GUR a lze k němu nalézt vhodné indikátory? Práce tedy dobře zapadá do aktuálního „politického“ dění na celostátní úrovni (schválení vládní Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj a souvisejícího Akčního plánu), ale dobře koresponduje i s relevantními odbornými poznatky v daném oboru (teorie environmentálního vzdělávání/vzdělávání pro UR/globální výchovy).

V úvodu autorka definuje 3 výzkumné otázky, na které v dalších částech práce úspěšně odpovídá:

1. Z jakých vzdělávacích kvalit lze sestavit komplexní Model GUR DV?
2. Jak vybrané české i zahraniční nástroje hodnotící EG a GUR reflektují nově sestavený komplexní Model GUR DV?
3. Z jakých indikátorů GUR DV lze vytvořit komplexní sadu indikátorů GUR DV tak, aby odpovídala výše zmíněnému Modelu GUR DV?

Použité metodické přístupy (rešerše, obsahová analýza, syntéza, vytvoření metodických listů indikátorů) jsou adekvátní zvoleným cílům práce a výzkumným otázkám. Zejména bych vyzvedl velmi důkladně a systematicky zpracovanou rešeršní část, kde autorka podrobně vymezuje rámec GUR. Systematicky se zabývá jak *terminologií* v dané oblasti (které je poměrně neujasněná), tak *obsahem* těchto pojmů. Na ní navazuje analytická část, která hodnotí, jakým způsobem jsou koncepce GUR, EVVO a GV (globální výchova) zpracovány a promítnuty do odborných a strategických dokumentů na nejrůznějších úrovních.

Rešerše a analýza jsou velmi robustní – jak z hlediska množství analyzovaných zdrojů, tak z hlediska jejich uchopení autorkou. Analyzuje je z hlediska různých úhlů pohledu (např. promítnutí klíčových kompetencí) a daří se jí „neutopit se“ v množství často ne příliš čtivých a přehledných dokumentů a vypíchnout to (z hlediska cílů práce) podstatné. Domnívám se, že tyto části DP by obstály samy o sobě jako kvalitní zakončení magisterského studia příslušného směru.

Na analýzu navazuje část DP, které je z hlediska čtenáře nejnáročnější – expertní posouzení vzdělávacích kvalit z hlediska koncepce GUR a úpravy sad specifických kvalit o průřezová témata. Náročná jsou zejména proto, že autorka v předchozích částech DP vyextrahovala celkem 18 obecných kvalit a 105 specifických kvalit - tedy velké množství hodnotících prvků. V jejich množství se čtenář snadno ztrácí a v některých případech má pocit, že se překrývají. Hodnocení je podrobně uvedené v excelových tabulkách v přílohách a syntetizováno ve vlastním textu DP.

Tyto kroky byly nicméně nezbytné pro vytvoření komplexního modelu GUR dospělé veřejnosti (str. 115). Tento model považuji vedle kvalitní rešeršní a analytické části za největší přínos DP. Jde o vlastní model autorky, vytvořený na základě podrobné obsahové analýzy a expertního hodnocení velkého množství náročných dokumentů. Autorce se podařilo tyto poznatky tvůrčím a logickým způsobem syntetizovat do podoby modelu. Domnívám se, že model je využitelný i v praxi a považuji za vhodné ho publikovat v odborném tisku.

V práci nechybí ani praktická část – návrh indikátorů GUR DV (dospělé veřejnosti). Metodické listy těchto indikátorů jsou uvedeny v příloze. Sama autorka uvádí, že tato oblast vyžaduje další výzkum. Vhodné by bylo zejména otestování indikátorů prostřednictvím dotazníkového průzkumu konkrétního vzorku dospělé veřejnosti. Takový průzkum ovšem leží mimo rámec již tak rozsáhlé DP.

Velmi dobrá formální stránka práce byla již naznačena. V textu jsem nenalezl zásadnější věcné ani stylistické chyby. Použité zkratky, jakož i tabulky a obrázky jsou přehledně uvedeny v závěru práce. Jediné (již uvedené) výhrady směřují k poněkud nepřehledným kapitolám 3.2 – 3.4 a relativní nevyváženosti rozsáhlých rešeršních a analytických kapitol práce oproti stručné části věnované diskusi metody a výsledků.

Celkové hodnocení

Domnívám se, že diplomová práce plně splňuje požadavky na závěrečnou práci magisterského studia. Především bych chtěl ocenit velký množství analyzovaných materiálů a vlastní přínos autorky, která dokázala vytvořit nový teoretický model a navrhnout jeho uplatnění v praxi prostřednictvím indikátorů. Doporučuji autorce seznámit s výsledky své práce relevantní úředníky na Ministerstvu životního prostředí (Odbor nástrojů politiky ŽP) a publikaci modelu v odborném časopise.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

Známkové hodnocení: výborně

Kreditní hodnocení: 18-19

Otázky pro diskusi:

- Na jakých úrovních doporučuje autorka sledovat navržené indikátory? Dokáže odhadnout finanční náročnost jejich sledování? Kdo bude hlavním příjemcem výsledků? Existuje poptávka po podobných indikátorech a hodnocení udržitelného rozvoje obecně?
- V čem spočívá hlavní rozdíl mezi autorkou vytvořeným modelem GUR DV a obdobnými modely v zahraničí? Lze teorii a praxi v ČR a zahraničí vůbec porovnávat?
- Existují kompetence specifické pro vzdělávání pro udržitelný rozvoj?

V Mnichovicích dne 17.3.2011

RNDr. Viktor Třebický, Ph.D.